



# ProjectCenter

[www.ProjectCenter.ir](http://www.ProjectCenter.ir)

 | [@projectcenter](https://www.instagram.com/projectcenter)

 | [@projectcenter\\_ir](https://www.telegram.com/@projectcenter_ir)



...

## فهرست مطالب

موضوع	صفحه
مقدمه	۱.....
فصل اول - تعیین اشخاص مورد رجوع سازمان	۳.....
مبحث اول - عامل ورود زیان	۳.....
گفتار اول - حوادث و بیماری‌های ناشی از خطرات شغلی	۴.....
بند اول : مفاهیم	۵.....
۱- مفهوم حادثه ناشی از کار	۵.....
۲- مفهوم حادثه مربوط به مسیر	۷.....
۳- مفهوم بیماری‌های حرفه‌ای	۹.....
بند دوم - رجوع به واردکننده زیان در زمینه حوادث و بیماری‌های ناشی از خطرات شغلی	۱۱.....
۱- حقوق فرانسه	۱۱.....
۲- حقوق ایران	۱۸.....
گفتار دوم - حوادث مشمول قواعد عام (حوادث غیر ناشی از کار)	۳۵.....
بند اول - قاعده	۳۵.....
بند دوم - استثناء	۴۰.....
مبحث دوم - سایر اشخاص	۴۵.....
گفتار اول - بیمه‌گران	۴۵.....
گفتار دوم - مسوولین مدنی فعل غیر (LES CIVILEMENT RESPONSABLES) (لواسور، ش ۱۸۹۱)	۵۳.....
گفتار سوم - صندوق‌های جبران خسارت	۵۵.....
گفتار چهارم - بیمه شده	۵۷.....
فصل دوم - موضوع و محل رجوع سازمان	۶۱.....

۶۱.....	مبحث اول: موضوع رجوع: پرداخت‌های گرامتی
۶۱.....	گفتار اول - وقوع یک پرداخت
۷۰.....	گفتار دوم - گرامتی بودن پرداخت‌ها
۷۲.....	بند اول - مستمری بازنشستگی
۷۴.....	بند دوم - مستمری از کارافتادگی
۷۶.....	بند سوم - هزینه‌های معالجه و درمان دوران بیماری، غرامت دستمزد
۷۷.....	بند چهارم - مستمری بازماندگان:
۸۰.....	بند پنجم - هزینه کفن و دفن
۸۰.....	گفتار سوم - فرض تقسیم مسوولیت
۸۰.....	بند اول - تقصیر مشترک زیان‌دیده و مسوول حادثه
۹۴.....	بند دوم - تقسیم مسوولیت میان وارد کنندگان زیان متعدد
۱۰۱.....	فهرست منابع و مآخذ
۱۰۱.....	الف - منابع فارسی و عربی
۱۰۳.....	ب - منابع لاتین

## مقدمه

همچنان که در دفتر اول دیدیم مبنای رجوع سازمان برای استرداد پرداخت‌هایش «قائم مقامی» است. پیش از بررسی شرایط و محدوده رجوع سازمان براین مبنا، نخست باید به دو پرسش پاسخ داده شود: ۱- سازمان، قائم مقام چه شخص یا اشخاصی می‌شود؟ ۲-

سازمان در رجوع به چه شخص یا اشخاصی قائم مقام می‌شود؟

پاسخ پرسش نخست چندان دشوار نیست: سازمان در اغلب موارد، قائم مقام بیمه شده زیانده می‌شود زیرا پرداخت‌های خود را در حق زیانده انجام می‌دهد. حتی در مواردی که سازمان مستقیماً به زیانده مبلغی پرداخت نمی‌کند بلکه - همچنان که در روش درمان غیرمستقیم معمول است - مبالغی را به شخص ثالث پرداخت می‌کند، باز هم قائم مقام زیانده می‌شود زیرا تأمین اجتماعی از این طریق خسارت او را جبران می‌کند و آن مبلغ را از جانب و به نمایندگی بیمه شده زیانده به شخص ثالث می‌پردازد. با وجود این، در برخی موارد سازمان قائم مقام بازماندگان بیمه شده می‌شود و نه خود او. به عنوان مثال در مواردی که بیمه شده در اثر حادثه ناشی از کار فوت می‌شود و سازمان مستمری ناشی از مرگ بیمه شده را به بازماندگان مذکور در ماده ۸۱ قانون تأمین اجتماعی می‌پردازد، از آنجا که این پرداخت‌ها خسارت بازتابی بازماندگان را جبران می‌کند، سازمان قائم مقام همین بازماندگان می‌شود (وواری، دالوز ۱۹۵۵، ص ۶۴۹؛ مازو، رساله نظری و عملی مسوولیت مدنی، ج ۱، ش ۳-۲۶۷). گاه نیز سازمان قائم مقام

بیمه شده و بازمانده، هردو، می‌شود: در فرضی که به بیمه شده مستمري از کارافتادگی پرداخت می‌شده و سپس او در اثر همان حادثه منجر به از کارافتادگی فوت می‌کند و بازماندگان او مستمري ناشی از مرگ او را دریافت می‌دارند و آنگاه سازمان پس از انجام همه این پرداخت‌ها می‌خواهد به عامل زیان مراجعه کند، بخشی از رجوع او به قائم مقامی از شخص بیمه شده و بخشی دیگر به قائم مقامی از بازماندگان او صورت می‌گیرد.<sup>۱</sup>

استثنائاً ممکن است سازمان قائم مقام اشخاص دیگری غیر از بیمه شده یا بازماندگان او شود: به عنوان مثال ماده ۶۵ قانون تأمین اجتماعی مقرر کرده است که در صورت وقوع حادثه ناشی از کار، کارفرما مکلف است اقدامات اولیه لازم را برای جلوگیری از تشدید وضع حادثه دیده به عمل آورد و در صورتیکه کارفرما بابت این اقدامات متحمل هزینه‌هایی شده باشد سازمان هزینه‌های مربوط را خواهد پرداخت. در صورتیکه حادثه ناشی از خطای شخص ثالثی باشد سازمان می‌تواند این هزینه‌ها را از شخص ثالث (عامل زیان) وصول کند. اما این بار سازمان به قائم مقامی از کارفرما عمل می‌کند نه بیمه شده زیان‌دیده.

اما تعیین اشخاصی که سازمان به قائم مقامی از زیان‌دیده می‌تواند علیه آنها اقدام کند، نیازمند مطالعه بیشتری است و از آنجا که استثنائاً ممکن است سازمان حق رجوعی

---

<sup>۱</sup> - در حقوق انگلیس، تأمین اجتماعی فقط قائم مقام خود زیان‌دیده می‌شود و مزایایی که به بازماندگان او پرداخت می‌شود از وارد کننده زیان قابل استرداد نیست (ریچارد لوییس، کسر مزایا از مسوولیت مدنی ناظر به خسارات بدنی، چاپ اکسفورد، ۱۹۹۹، ص ۱۵۳).

علیه خود بیمه شده نیز داشته باشد، ما این مسأله را زیر عنوان کلی «تعیین اشخاص مورد رجوع سازمان» بررسی می‌کنیم.

## فصل اول - تعیین اشخاص مورد رجوع سازمان

سازمان پس از جبران خسارت زیان‌دیده یا بازماندگان او در رجوع به عامل ورود زیان (مبحث اول) و بیمه‌گر او (مبحث دوم) قائم مقام زیان‌دیده می‌شود. اما به طور استثنایی ممکن است حق رجوع به اشخاص دیگری را نیز داشته باشد (مبحث سوم)

### مبحث اول - عامل ورود زیان<sup>۲</sup>

در اینجا منظور از عامل ورود زیان شخصی است که سبب ایراد خسارت شده و ارکان مسوولیت مدنی او فراهم است خواه نوع مسوولیت او قراردادی باشد یا قهری.<sup>۳</sup> بدون شک اولین و مهمترین شخصی که می‌تواند به عنوان شخص مورد رجوع سازمان در نظر گرفته شود همین واردکننده زیان است.<sup>۴</sup> با وجود این قانون تأمین اجتماعی به صراحت و به عنوان یک قاعده عام به این مطلب اشاره نکرده است. برای تنقیح مطلب و

۲ - در فرانسه از واردکننده زیان در بحث حاضر به «تالت مسوول» (Tiers responsable) تعبیر می‌شود.

۳ - مسوولیت واردکننده زیان در برابر بیمه شده ممکن است مسوولیت قهری باشد یا (همانند مسوولیت پزشک) قراردادی: کورسیه، قانون تأمین اجتماعی، ۲۰۰۵، ص ۳۵۳؛ لوتورنووکادیه، ش ۲۶۳۱. در این صورت دعوای سازمان علیه شخص مسوول نیز تابع قواعد مسوولیت قراردادی خواهد بود: دائره‌المعارف حقوق اجتماعی بلژیک، ش ۱۰۸۵. با وجود این رویه قضایی فرانسه در زمینه حوادث کار، تنها شخصی را که مسوولیت او در برابر بیمه شده قهری است، به عنوان تالت قلمداد می‌کند (بنگرید به آرای مذکور در: لواسور، حوادث کار، ش ۱۸۶۸).

۴ - ماده ال - ۱ - ۳۷۶ قانون تأمین اجتماعی فرانسه.

تعیین دقیق این شخص ثالث، مساله را در دو فرض حوادث و بیماری‌های ناشی از خطرات شغلی و حوادث مشمول قواعد عام بررسی می‌کنیم.

## گفتار اول - حوادث و بیماری‌های ناشی از خطرات شغلی

حوادث و خطراتی را که ممکن است برای افراد پیش آید از جهت رجوع سازمان تأمین اجتماعی به واردکننده زیان می‌توان به دو دسته تقسیم کرد: حوادث و خطراتی که ارتباطی به کار ندارد و زیان‌دیده می‌تواند برای جبران خسارات ناشی از آن طبق قواعد عام مسئولیت مدنی علیه واردکننده زیان اقامه دعوا کند در اصطلاح این گونه حوادث را **حادثه مربوط به حقوق عام**.<sup>۵</sup> نامیده‌اند. اما، گاه برخی از حوادث و خطرات در نتیجه و به مناسبت انجام کار برای افراد پیش می‌آید. در حقوق تأمین اجتماعی: وقایعی را که قابل استناد به کار است و به تمامیت جسمانی یا روانی آنهایی که به دستور دیگری در حال انجام کاری هستند، صدمه‌ای وارد می‌آورد، خطرات شغلی<sup>۶</sup> یا حوادث ناشی از کار به معنی عام نامیده‌اند. در قوانین کشورهای مختلف و اسناد بین‌المللی خطرات شغلی به سه دسته حادثه ناشی از کار به مفهوم مرسوم،<sup>۷</sup> حادثه مربوط به مسیر<sup>۸</sup> و بیماری‌های

<sup>۵</sup> - (Accident de droit commun) (کُرنو (Cornu)، واژه‌نامه حقوقی مؤسسه هنری کاپیتان، ۲۰۰۰، ص. ۱۰)

<sup>۶</sup> - Les risques professionnels.

<sup>۷</sup> - L'accident du travail classique.

<sup>۸</sup> - L'accident de trajet.